

Τα βασικά προβλήματα για τη βιομηχανία σήμερα

Συνάντηση με τον Πρωθυπουργό
κ. Κυριάκο Μητσοτάκη
2024

27.08.2024
©sbeorggr

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Εισαγωγή

Παρά τις αντιξοότητες και τις πρωτοφανείς προκλήσεις των 15 τελευταίων ετών, η ελληνική βιομηχανία κατάφερε να αντέξει και συνεχίζει να συνεισφέρει ουσιαστικά στην οικονομία και την κοινωνία της χώρας.

Η σημασία της βιομηχανίας για την ανάπτυξη της χώρας και κυρίως για την ανάπτυξη των περιφερειών είναι εξαιρετικά σημαντική, χωρίς όμως αυτό να αποτυπώνεται με συγκεκριμένα μέτρα της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Εκτιμάται ότι κάθε ευρώ που επενδύεται στη μεταποίηση δημιουργεί δυόμιση φορές μεγαλύτερη αξία για την οικονομία, ενώ για κάθε νέα θέση εργασίας που δημιουργείται στη μεταποίηση δημιουργούνται έως και τρεις νέες θέσεις σε δορυφορικές δραστηριότητες. Επιπλέον, η βιομηχανία είναι ο τομέας της οικονομίας που επενδύει περισσότερο. Το 2022, οι ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου της βιομηχανίας ανήλθαν σε €5,5 δισ., αντιπροσωπεύοντας σχεδόν το ένα πέμπτο του συνολικού μεγέθους της χώρας. Με αυτά τα στοιχεία η σημασία του κλάδου, ως βασικού πυλώνα διατηρήσιμης ανάπτυξης, ανθεκτικότητας και κοινωνικής σταθερότητας είναι αυταπόδεικτη, δεδομένου του πραγματικού αντίκτυπου της βιομηχανίας στην οικονομία και του ισχυρού πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος – ειδικά σε θέματα επενδύσεων, απασχόλησης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Οι βιομηχανίες και οι επιχειρήσεις της χώρας μας πρέπει να στηριχτούν έμπρακτα, ούτως ώστε να μπορέσουν να επιβιώσουν, να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του τόπου. Είναι απαραίτητη η συνέχεια της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας για την αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος της οικονομίας μας, στο πλαίσιο του οποίου η βιομηχανία μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Για να τελεσφορήσει όμως αυτή η προσπάθεια θα πρέπει να γίνουν ορισμένα βήματα για τη ρεαλιστική προσέγγιση και αντιμετώπιση των μεγαλύτερων προκλήσεων που σήμερα αντιμετωπίζουν οι βιομηχανικές επιχειρήσεις και αφορούν:

- στο υπέρογκο κόστος ενέργειας,
- στην αδυναμία εξεύρεσης κατάλληλου προσωπικού στη βιομηχανία και
- στις ελλείψεις βασικών υποδομών στις Περιφέρειες της χώρας.

Τέλος, θα πρέπει να γίνουν ουσιαστικά βήματα για την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, ένα χρονίζον ζήτημα που αποτελεί τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή του τόπου.

Η ελληνική βιομηχανία χρειάζεται ρεαλιστικές πολιτικές λύσεις για τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει, προκειμένου να συνεχίσει να παράγει πλούτο προς όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας μας.

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
1. Υπέρογκο κόστος ενέργειας		
<p>Οι πρόσφατες διακυμάνσεις στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και η εκτόξευση των τιμών χονδρικής, που σε ορισμένες στιγμές υπερβαίνουν τα 750€ / μεγαβατώρα, δημιουργούν εκ των πραγμάτων αύξηση στο κόστος διαμόρφωσης της τελικής τιμής προϊόντων. Αποτέλεσμα της υπέρογκης αύξησης είναι ενεργοβόρες βιομηχανικές επιχειρήσεις να τίθενται εκτός ανταγωνισμού, και πολλές σχεδιάζουν την παύση εργασίας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πιθανές εκ νέου υπέρογκες αυξήσεις των τιμολογίων ενέργειας μπορούν να οδηγήσουν σε κλείσιμο μεταποιητικών επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τόσο «Υψηλή» όσο και «Μέση» Τάση. • Οι αρνητικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία και στις τοπικές κοινωνίες, τόσο από ανεπάρκεια εφοδιασμού σε ενέργεια, όσο και σε αυξημένα τιμολόγια ενέργειας, θα διευρύνουν περαιτέρω τις σημερινές περιφερειακές ανισότητες και τη λαϊκή δυσaréσκεια. • Αύξηση πληθωρισμού και επιβάρυνση στις τιμές των καταναλώσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μόνιμος μηχανισμός στήριξης της βιομηχανίας για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. • Να δημιουργηθούν εργαλεία υποστήριξης της Πράσινης μετάβασης που θα συνδυάζονται με την ενεργειακή πολιτική σύμφωνα με τους στόχους της ΕΕ

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
2. Αδυναμία Εξεύρεσης κατάλληλου προσωπικού στη Βιομηχανία		
<p>Κορυφαίο πρόβλημα για την απρόσκοπτη λειτουργία της βιομηχανίας, το οποίο μάλιστα επιδεινώθηκε μετά την υγειονομική κρίση, είναι η αδυναμία εξεύρεσης κατάλληλου προσωπικού.</p> <p>Το συγκεκριμένο φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο σε όλη τη χώρα και ειδικά στην Περιφέρεια, που αντιμετωπίζει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα.</p> <p>Η επίλυση του προβλήματος θα συμβάλει στην εκπλήρωση του στόχου μείωσης της ανεργίας κάτω από το 10% έως το 2027.</p>	<p>Η μεγάλη πρόκληση για την κάλυψη του ελλείμματος της βιομηχανίας σε εργαζόμενους με «τεχνικές» δεξιότητες, είναι η ορθή διάρθρωση και η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας, αλλά και των δομών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Την αλλαγή των προτύπων απασχόλησης. • Το υψηλό ποσοστό ανεργίας. • Τη μόνιμη εργασιακή αβεβαιότητα. • Τα κοινωνικά προβλήματα που συνδέονται από την ανεργία των νέων και από την ύπαρξη μακροχρόνια ανέργων, και, • Την πρόκληση της γήρανσης του πληθυσμού. • Τη χαμηλή συμμετοχή γυναικών στην αγορά εργασίας. 	<p>Ο ΣΒΕΕ εκτόνησε μελέτη για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων (reskilling & upskilling) του ανθρωπίνου δυναμικού στην Ελληνική βιομηχανία, η οποία παρουσιάστηκε στα αρμόδια Υπουργεία.</p> <p>Βασικές προτάσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Αύξηση των κονδυλίων που διατίθενται για εξειδικευμένα για τη βιομηχανία προγράμματα ΕΕΚ. ➤ Έμφαση στην ανάπτυξη προγραμμάτων ΕΕΚ σε τεχνικές ειδικότητες της βιομηχανίας. ➤ Ουσιαστική αναβάθμιση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό προγραμμάτων ΕΕΚ. ➤ Θεσμοθέτηση της δημιουργίας δομών κατάρτισης από φορείς του ιδιωτικού τομέα & επιχειρήσεις. ➤ Υλοποίηση μέτρων πολιτικής για την ουσιαστικότερη ένταξη της γυναίκας στην αγορά εργασίας. ➤ Ειδικά προγράμματα και θεσμοθέτηση κινήτρων για την ανάσχεση του κύματος αστυφιλίας των τελευταίων ετών. ➤ Νομοθετικές πρωτοβουλίες και δημιουργία σύγχρονου πλαισίου, ούτως ώστε να δοθεί η δυνατότητα: <ul style="list-style-type: none"> i. σε πρόσφυγες και μετανάστες να απασχοληθούν στη βιομηχανία, και, ii. για την πρόσκληση για απασχόληση εργαζομένων τρίτων χωρών στη βιομηχανία.

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
3. Ελλείψεις Βασικών Υποδομών στις Περιφέρειες της Χώρας		
<p>Οι υποδομές επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα μιας χώρας, ενώ είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς παράγοντες υλοποίησης και προσέλκυσης επενδύσεων.</p> <p>Η βελτίωση των υποδομών στις Περιφέρειες της χώρας θα εισφέρει θετικά στην επίτευξη του στόχου της Κυβέρνησης για μέση ετήσια ανάπτυξη 3% έως το 2027.</p>	<p>Η ύπαρξη και ορθή λειτουργία δικτύων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενέργειας. • Τηλεπικοινωνιών, και, • Συνδυασμένων μεταφορών, <p>είναι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για την απρόσκοπτη και εύρυθμη λειτουργία κάθε είδους επιχειρήσεων.</p> <p>Ειδικά στην Ελληνική Περιφέρεια, και ιδιαίτερα στην Ήπειρο, στη Θράκη αλλά και στην Μακεδονία, διαπιστώνεται τεράστια έλλειψη σε αναγκαίες υποδομές που να λειτουργούν υποστηρικτικά για την επιχειρηματικότητα. Επιπρόσθετα, η κακή ποιότητα των δικτύων και του ηλεκτρικού ρεύματος (βυθίσεις, διακοψιμότητα) αποτελούν μόνιμο πρόβλημα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενίσχυση της «χωρητικότητας» του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. ➤ Αναβάθμιση υποδομών internet «υψηλών ταχυτήτων», ειδικά σε περιοχές βιομηχανικής συγκέντρωσης. ➤ Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού λειτουργίας των λιμανιών της Πρέβεζας και της Αλεξανδρούπολης, για την ορθή εξυπηρέτηση των βιομηχανιών της Ηπείρου και της Θράκης και για τη διευκόλυνση των εμπορευματικών μεταφορών. ➤ Άμεση υλοποίηση έργων σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών, διασύνδεση λιμένων και υλοποίηση της Σιδηροδρομικής Εγνατίας .

Διεύρυνση των περιφερειακών ανισοτήτων στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία

Η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων αποτελεί μια από τις σημαντικότερες αναπτυξιακές προκλήσεις της χώρας.

Η περιφερειακή ανάπτυξη και σύγκλιση αποτελεί το σοβαρότερο πρόβλημα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ελλάδας για περισσότερο από μισό αιώνα. Στις σημερινές διαμορφωμένες οικονομικές, κοινωνικές και γεωπολιτικές συνθήκες, δεν νοείται οικονομική μεγέθυνση μιας χώρας χωρίς περιφερειακή σύγκλιση.

Στο πλαίσιο αυτό και παρά την αξιοποίηση των διαφόρων χρηματοδοτικών προγραμμάτων από τη χώρα μας, από την έναρξή της το 1981 στην τότε ΕΟΚ μέχρι σήμερα, οι περιφερειακές ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται, και μάλιστα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, την τελευταία δεκαετία έχουν διευρυνθεί σημαντικά, αφού:

1. Το κατά **κεφαλήν εισόδημα** στη χώρα βρίσκεται στο 67% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου, με δέκα περιφέρειες να είναι κάτω από το 67%, τέσσερις να σημειώνουν ποσοστό μικρότερο του 50%, ενώ η Αττική βρίσκεται στο 90% και η Κεντρική Μακεδονία στο 53% (στοιχεία έτους 2022).
2. Η μακροχρόνια **ανεργία** στη χώρα εξακολουθεί να σημειώνει υψηλό ποσοστό (6,2%), καταγράφοντας σχεδόν τριπλάσιο ποσοστό από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) που είναι στο 2,1%. (στοιχεία 2023). Αρνητική «πρωταθλήτρια» για τη χώρα μας είναι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με 11%, με δεύτερη την Ήπειρο (8,9%) και τρίτη την Κεντρική Μακεδονία με 8,8%, όταν η Αττική βρίσκεται στο 5,3%.
3. Η διαχρονική **μείωση του πληθυσμού** της χώρας, την ίδια στιγμή που ο πληθυσμός στην Ε.Ε. αυξάνεται. Τη χρονική περίοδο 2013-2023 ο πληθυσμός στην ΕΕ αυξήθηκε κατά 1,7% και στην Ελλάδα μειώθηκε κατά -5,4%. Την ίδια χρονική περίοδο ο πληθυσμός της Δυτικής Μακεδονίας μειώθηκε κατά -11%, της Στερεάς Ελλάδας κατά -10% και της Πελοποννήσου κατά -8,9% (Αττική: -3,1%).
4. Ο δείκτης «**περιφερειακής καινοτομίας**» δείχνει ότι η Αττική είναι η πιο ανταγωνιστική περιφέρεια της χώρας με βαθμολογία 92,3/100, όπου 100 είναι ο μέσος όρος της Ε.Ε. Ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία με 69,8/100 σταθερά δεύτερη αλλά σε μεγάλη απόσταση από την Αττική και χαμηλότερα και από τον μέσο όρο της Ελλάδας που είναι 73,1/100 (στοιχεία 2022).

Περιφερειακοί Δείκτες

	ΑΕΠ κατά κεφαλήν, ισοτιμία αγοραστικής δύναμης	Μεταβολή πληθυσμού 2013-2022	Ποσοστό ανεργίας	Ανεργία νέων %
Ευρωπαϊκή Ένωση	100	1,7	6,1	14,5
Ελλάδα	67	-5,4	11,1	26,7
Αττική	90	-3,1	9,4	21,2
Στερεά Ελλάδα	72	-10	9,9	32,7
Νότιο Αιγαίο	67	-2,3	7,1	33
Δυτική Μακεδονία	60	-11	16,7	45
Πελοπόννησος	59	-8,9	9,6	31,1
Ιόνια Νησιά	57	-2,9	14,7	30,9
Κρήτη	56	-1,1	10,8	21,7
Κεντρική Μακεδονία	53	-6,8	14,1	30,5
Θεσσαλία	52	-8	12,9	30,8
Δυτική Ελλάδα	49	-5,8	9,8	31,2
Αν. Μακεδονία, Θράκη	47	-8,3	12,1	31,8
Ήπειρος	47	-7,1	13,8	42,9
Βόρειο Αιγαίο	41	-2	10	28,1

Πηγή: Eurostat, European Semester, June 2024

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Κατά τον ΣΒΕ, η περιφερειακή ανάπτυξη και η περιφερειακή σύγκλιση αποτελούν ένα διαχρονικό πρόβλημα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΣΒΕ υποστηρίζει διαχρονικά ότι:

1. ο στόχος της «περιφερειακής ανάπτυξης» και της «περιφερειακής σύγκλισης» αποτελεί μονόδρομο για την ανάπτυξη της χώρας συνολικά,
2. ο περιφερειακός αναπτυξιακός σχεδιασμός δεν μπορεί να γίνεται κεντρικά, αλλά επιβάλλεται να συμβαίνει αποκεντρωμένα, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών, χωρίς αποκλεισμούς,
3. τα μέτρα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας καθεμιάς από τις περιφέρειες είναι ανάγκη να σχεδιασθούν και να εφαρμοσθούν άμεσα, με μακροπρόθεσμο όμως αναπτυξιακό σχεδιασμό και μετρήσιμα αποτελέσματα, και,
4. η πραγματική διάσταση των περιφερειακών ανισοτήτων είναι περισσότερο δυσμενής από αυτή που αποτυπώνεται από τα επίσημα στοιχεία, κυρίως στο κοινωνικό πεδίο, και με κριτήρια αναπτυξιακής προοπτικής.

Ως εκ των παραπάνω, για την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και την περιφερειακή σύγκλιση, ο ΣΒΕ προτείνει να ισχύσουν οι ακόλουθες κατευθύνσεις – προτεραιότητες:

1. Η θεσμοθέτηση ειδικών κινήτρων προσέλκυσης και υλοποίησης επενδύσεων στις Περιφέρειες, και ειδικά παραγωγικών επενδύσεων, για τη μείωση της αστυφιλίας, και την αποκέντρωση του πληθυσμού και τη μεταφορά παραγωγικών δραστηριοτήτων από την Αθήνα και την ευρύτερη περιοχή της στην περιφέρεια.
2. Η ανασυγκρότηση Βιομηχανικών Κλάδων και Περιοχών.
3. Η ανάπτυξη διασυνδέσεων του πρωτογενούς με τον δευτερογενή τομέα σε κάθε Περιφέρεια, για την παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
4. Η θεσμοθέτηση στοχευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για την ενίσχυση της απασχόλησης και την ανάπτυξη των αναγκαίων ειδικοτήτων που έχουν ανάγκη οι επιχειρήσεις, με έμφαση στη βιομηχανία (ο ΣΒΕ έχει καταθέσει ειδικές προτάσεις στο πλαίσιο της μελέτης με τίτλο: «Μελέτη για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων reskilling & upskilling) του ανθρώπινου δυναμικού στην ελληνική βιομηχανία»).
5. Η ανάδειξη και ενίσχυση συγκριτικών πλεονεκτημάτων παραγωγικών τομέων και κλάδων σε καθεμία από τις 13 Περιφέρειες της χώρας.
6. Η ανάπτυξη νέας γνώσης για την παραγωγή καινοτομίας και τεχνολογίας και για τη διασύνδεσή του παραγωγικού ιστού με τοπικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.
7. Η θεσμοθέτηση ειδικών λειτουργικών κινήτρων για Περιφέρειες, όπως η Θράκη και η Ήπειρος, μετά από αίτημα της χώρας και έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού.